

Sygn. akt VIII *Pa* 57/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Teresa Kalinka (spr.)
Sędziowie:	Grażyna Łazowska del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2019r. w Gliwicach

sprawy z powództwa A. L. (L.)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

o świadczenie rekompensacyjne

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 7 listopada 2018 r. **sygn. akt** VI P 23/18

1) zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że powództwo oddala;

2) odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania.

(-) sędzia del. Magdalena Kimel (-) sędzia Teresa Kalinka (spr.) (-) sędzia Grażyna Łazowska

v.s.

Sygn. akt VIII Pa 57/19

UZASADNIENIE

Powód A. L. – po ostatecznym sprecyzowaniu żądania – żądał zasądzenia od pozwanej (...) Spółki (...) kwoty 10.000 zł tytułem świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Nadto domagał się zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że był uprawniony do bezpłatnego węgla za okres od 12 grudnia 2014r. do 31 grudnia 2014r.

Powód wskazał wartość przedmiotu sporu na kwotę 10 000 zł.

Pozwana (...) Spółka Akcyjna w J. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwana wskazała, że w dniu 31 lipca 2014r. zawarła z (...) Spółką Akcyjną w K. (...) S.A.) umowę sprzedaży KWK (...) i w myśl art. 23¹ k.p. stała się stroną w umowach o pracę pracowników ww. części przedsiębiorstwa zbywcy. Przejętych pracowników obowiązywało zaś Porozumienie płacowe zawarte w dniu 20 grudnia 2004r. pomiędzy Zarządem (...) S.A., a organizacjami związkowymi, które zawierało m.in. postanowienia dotyczące węgla deputatowego i ekwiwalentu za ten węgiel przysługującego emerytom i rencistom. Zgodnie jednak z uchwałą z dnia 30 września 2014r. zarząd pozwanej – z uwagi na trudną sytuację finansową - odstąpił od wypłaty węgla deputatowego ze skutkiem od 1 stycznia 2015r. Z uwagi na wciąż pogarszającą się sytuację finansową ww. porozumienie zbiorowe z 20 grudnia 2004r. zostało wypowiedziane uchwałą zarządu (...) S.A. z dnia 19 września 2014r. ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2015r. W rezultacie pozwana stwierdziła, że od 1 stycznia 2015r. deputat węglowy nie przysługiwał osobom przechodzącym na emeryturę.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z 7 listopada 2018r. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 10.000 zł tytułem świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla na podstawie ustawy z 12 października 2017r., zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w G. kwotę 500 zł tytułem opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód był zwolniony z mocy ustawy.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że:

Powód A. L. był zatrudniony przez pozwaną w okresie do 1 września 1988r. do 12 grudnia 2014r. i do tego dnia świadczył pracę w KWK (...). Stosunek pracy został rozwiązany na mocy porozumienia stron w związku z nabyciem przez powoda prawa do emerytury. Decyzją z 30 grudnia 2014r. ZUS podjął wypłatę świadczenia emerytalnego od dnia 1 grudnia 2014r.

W dniu 31 lipca 2014r. pozwana zawarła z (...) S.A. w K. umowę, na mocy której nabyła zorganizowaną część przedsiębiorstwa w postaci KWK (...) i w trybie z art. 23¹ k.p. stała się stroną w umowach o pracę pracowników ww. części przedsiębiorstwa zbywcy, w tym powoda.

W okresie od dnia nabycia prawa do emerytury do 31 grudnia 2014r. powodowi przysługiwało – jako emerytowi – prawo do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień porozumienia zbiorowego z dnia 20 grudnia 2004r. (...) przejętych przez pozwaną w ww. trybie obowiązywało bowiem Porozumienie płacowe zawarte w dniu 20 grudnia 2004r. pomiędzy Zarządem (...) S.A., a organizacjami związkowymi, które zawierało m.in. postanowienia dotyczące węgla deputatowego i ekwiwalentu za ten węgiel przysługującego emerytom i rencistom. Prawo do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych realizowane było w ekwiwalencie pieniężnym, przy czym na wniosek uprawnionego mogło zostać zrealizowane także w naturze.

Porozumienie będące źródłem uprawnienia powoda do bezpłatnego węgla utraciło moc obowiązującą od 1 stycznia 2015r. Uchwałą Zarządu pozwanej z 30 września 2014r. (nr (...)) pozwana odstąpiła od wypłaty deputatu węglowego dla emerytów i rencistów w roku 2015. Z kolei Zarząd (...) S.A. uchwałą z 19 września 2014r. (nr (...)) „zlikwidował prawo emerytów i rencistów uprawnionych do bezpłatnego węgla”.

W dniu 27 lutego 2015r. pozwana wypłaciła powodowi ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 2014r. w wysokości 91,56 zł.

Pozwana odmówiła powodowi prawa do świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla na mocy decyzji z 11 grudnia 2017r. doręczonej powodowi w dniu 2 stycznia 2018r.

Sąd Rejonowy uznał, że:

Roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy powołał się na treść art. 2 ustawy z 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz. U. 2017.1971), zgodnie z którym jednorazowe świadczenie rekompensacyjne z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla przysługuje „osobie uprawnionej”, przez którą rozumie się:

1. emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zwanej dalej "rentą", i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,
2. wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w lit. a.

W ocenie Sądu I instancji, wbrew twierdzeniom strony pozwanej powód spełnia kryteria warunkujące zaliczenie do kategorii osób uprawnionych w rozumieniu ww. ustawy.

Sąd Rejonowy uznał, że w świetle powyższej regulacji prawnej oraz zakresu niekwestionowanych faktów istota niniejszej sprawy sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy w okresie od momentu nabycia uprawnień emerytalnych powodowi przysługiwało prawo do bezpłatnego węgla. Strona pozwana nie kwestionowała bowiem, że powód nabył uprawnienia emerytalne przed dniem 31 grudnia 2014r. i nie przeczyła również - ani w odpowiedzi na pozew, ani w dalszych pismach procesowych - by powód pobierał emeryturę przed dniem 31 grudnia 2014r., tracąc tym samym prawo powoływania twierdzeń w tym zakresie w dalszym toku postępowania (art. 207 k.p.c.). Ponadto, pozwana wprost przyznała, że w okresie do 31 grudnia 2014r. emerytom przysługiwało prawa do bezpłatnego węgla, na mocy porozumienia zbiorowego z 20 grudnia 2014r., które zostało wypowiedziane ze skutkiem na 1 stycznia 2015r.

W ocenie Sądu I instancji przeprowadzone postępowanie wykazało, że w okresie od dnia nabycia przez powoda uprawnień emerytalnych tj. od 1 grudnia 2014r. do 31 grudnia 2014r. – a zatem w okresie w którym powód był uprawniony do emerytury i pobierał świadczenie z tego tytułu (brak jest bowiem podstaw do twierdzenia, że zostało zawieszony) – powód był uprawniony do bezpłatnego węgla. W konsekwencji powód spełnia kryteria warunkujące zaliczenie do kategorii osób uprawnionych w rozumieniu ww. ustawy.

Zaznaczył również Sąd Rejonowy, że sam moment spełnienia świadczenia na rzecz danego podmiotu nie rozstrzyga o tym, za jaki okres dane świadczenie przysługuje.

W przypadku świadczeń okresowych czym innym jest legitymowanie się uprawnieniem do otrzymania świadczenia za pewien okres, a czym innym samo jego spełnienie. Ponadto, otrzymanie przez powoda - jako „emeryta górniczego” - ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, a nie węgla w naturze, nie może skutkować odmową zakwalifikowania powoda do kategorii osób uprawnionych w rozumieniu przywołanej wyżej ustawy. Zgodzić należy się z pozwaną jedynie co do tego, że art. 2 ww. ustawy stanowi wprawdzie, iż do kategorii uprawnionych do rekompensaty należą osoby, które w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty były uprawnione „do bezpłatnego węgla” nie wspominając o ekwiwalencie pieniężnym, jednakże nie można pomijać, że w świetle przywołanego wcześniej porozumienia zbiorowego z 20 grudnia 2004r. powód – jako emeryt – był uprawniony właśnie do bezpłatnego węgla.

Fakt zaś, że świadczenie z tego tytułu mogło być realizowane bądź to w naturze bądź to postaci ekwiwalentu odnosi się wyłącznie do kwestii wykonania zobowiązania, a nie rzutuje na samo uprawnienie powoda do „bezpłatnego węgla”.

O kosztach zastępstwa procesowego strony powodowej Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800) mając na uwadze odszkodowawczy charakter prawny rekompensaty będącej przedmiotem postępowania.

Na podstawie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanej, na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Gliwicach, kwotę 500 zł tytułem opłaty stosunkowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, zgodnie z treścią art. 96 ust. 1 pkt. 4 powołanej ustawy.

Pozwana wniosła apelację, domagając się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Pozwana zarzuciła naruszenie art. 2 ust. 1 lit. a) ustawy z 12 października 2017r.

o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U.

z 2017r., poz. 1971) poprzez nieprawidłową wykładnię i przyjęcie, że powodowi przysługuje rekompensata mimo, że do końca roku 2014 nie pobrał on ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, a warunkiem nabycia prawa do rekompensaty jest pobranie deputatu węglowego (w naturze lub ekwiwalencie pieniężnym) do końca roku 2014.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podał, że w jego ocenie zaskarżony wyrok jest prawidłowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja zasługuje na uwzględnienie, ale z innych przyczyn, aniżeli podniesione przez pozwaną.

Należy podkreślić, co mocno zaakcentował Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów (zasadzie prawnej, z 23 marca 1999r., w sprawie III CZP 59/98), że ustalenia sądu pierwszej instancji nie są dla sądu drugiej instancji wiążące, zatem obowiązek dokonywania ustaleń istnieje niezależnie od tego, czy wnoszący apelację podniósł zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych lub ich braku. Dokonanie przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych umożliwia temu sądowi, stając się zarazem jego obowiązkiem, ustalenie podstawy prawnej wyroku, a więc dobór właściwego przepisu prawa materialnego, jego wykładnię oraz podjęcie aktu subsumcji. Innymi słowy, sąd

II instancji, bez względu na stanowisko stron oraz zakres zarzutów, powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji. Jest jasne, że nienaprawienie tych błędów byłoby równoznaczne ze świadomym ich powieleniem

w postępowaniu rozpoznawczym na wyższym szczeblu instancji, czego – zważywszy na istotę wymiaru sprawiedliwości i cele postępowania odwoławczego – nie można zaaprobować.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) ustawy z 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r., poz. 1971) – zwanej dalej ustawą – osobą uprawnioną do rekompensaty jest:

a) emeryt (rencista) mający ustalone prawo do emerytury (renty z tytułu niezdolności do pracy), i pobierający to świadczenie,

b) emeryt (rencista) uprawniony w trakcie pobierania emerytury (renty) do bezpłatnego węgla na podstawie układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym,

c) emeryt (rencista), który został pozbawiony prawa do bezpłatnego węgla, bowiem układy zbiorowe pracy, porozumienia lub inne regulacje utraciły moc przed dniem 24 października 2017r. (dzień następujący po dniu wejścia w życie ustawy), na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Bezsporna jest okoliczność, że powód ma ustalone prawo do emerytury, którą pobiera od roku 2014. W lutym 2015r. pozwana wypłaciła powodowi ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za rok 2014 tj. za okres po rozwiązaniu stosunku pracy i uzyskaniu statusu emeryta. (...) Spółka Akcyjna w K. odstąpiła od realizacji prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób (załącznik nr 14 do porozumienia z 20 grudnia 2004r.) ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2014r.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy powód, będąc emerytem, posiadał prawo do bezpłatnego węgla (tzw. deputatu węglowego) na podstawie układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących u pozwanej, które utraciły moc przed dniem 24 października 2017r., na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Powód podał, że będąc emerytem posiadał prawo do bezpłatnego węgla na podstawie załącznika nr 14 do porozumienia z 20 grudnia 2004r. zawartego pomiędzy zarządem (...) Spółki Akcyjnej w K. a organizacjami związków zawodowych (załącznik dotyczył prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób). Pozwana oraz Sąd Rejonowy stanęły na stanowisku, że w stosunku do byłych pracowników z KWK (...) w K., którzy nabyli prawo do emerytury po 1 sierpnia 2014r. (data przejścia pracowników (...) Spółki Akcyjnej w K. przez pozwaną w związku z nabyciem kopalni – art. 23¹ k.p.) nie mają zastosowania przepisy porozumienia z 20 grudnia 2004r.

Należy uznać, że wyżej zaprezentowane stanowisko przez pozwaną i Sąd Rejonowy zasługuje na uwzględnienie. Pozwana odwołała się do poglądu Sądu Okręgowego w Gliwicach, wyrażonego w wyroku z 9 lutego 2017r., w sprawie VIII Pa 144/16, który Sąd Orzekający podziela.

Należy przypomnieć, że na podstawie art. 241⁸ § 1 k.p. powodowi przysługiwały wszelkie pracownicze uprawnienia przewidziane w porozumieniu z 20 grudnia 2004r., ale do końca trwania stosunku pracy. Porozumienie z 20 grudnia 2004r. nie ma zastosowania do uprawnienia powodów do bezpłatnego węgla po przejściu pracownika na emeryturę. Norma prawna zawarta w art. 241⁸ § 3 k.p. nie ma zastosowania, ponieważ reguluje ona sytuację, w której nowy pracodawca, przejmując zakład pracy oprócz pracowników, przejmuje także inne osoby np. emerytów, tj. kiedy w dacie przejścia zakładu przejmowane są także obowiązki względem emerytów. W niniejszej sprawie powód zostali przejści, będąc pracownikami, i do nich ma zastosowanie wyłącznie art. 241⁸ § 1 k.p.

Należy zwrócić uwagę, że art. 241⁸ § 1 k.p. wprowadza zasadę, że w okresie roku od przejścia zakładu na nowego pracodawcę do pracowników stosuje się postanowienia układu, którym byli objęci przed przejściem zakładu pracy na nowego pracodawcę. Norma prawna zawarta w art. 241⁸ § 1 k.p. stanowi jedynie o stosowaniu dotychczasowego układu do pracowników, czyli do zakończenia stosunku pracy. Uregulowanie to nie dotyczy okresu po zakończeniu stosunku pracy. Wypowiedzenie układu zbiorowego pracy (porozumienia) przez poprzedniego pracodawcę po przejściu pracowników do nowego pracodawcy, pozostaje bez znaczenia dla stosowania układu do przejętych pracowników przez nowego pracodawcę, albowiem art. 241⁸ § 1 zdanie 2 k.p. stanowi, że postanowienia tego układu stosuje się w brzmieniu obowiązującym w dniu przejścia zakładu pracy lub jego części na nowego pracodawcę. W związku z tym wypowiedzenie przez (...) Spółkę Akcyjną w K. prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób (załącznik nr 14 do porozumienia z 20 grudnia 2004r.) – ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2014r. – nie miało wpływu na sytuację prawną powoda. Na aprobatę zasługuje stanowisko pozwanej, zgodnie z którym nie mogła wypowiedzieć porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r., bowiem nie była jego stroną.

Na rozprawie apelacyjnej dnia 1 kwietnia 2019r., w sprawie VIII Pa 15/19, pełnomocnik pozwanej podała, że w pozwanej spółce ani nie obowiązuje układ zbiorowy pracy, ani inna jednolita regulacja normująca prawa i obowiązki

pracowników oraz uprawnienia emerytów (rencistów). W poszczególnych kopalniach należących do pozwanej spółki obowiązują dawne regulacje kształtujące sytuację prawną pracowników, emerytów, rencistów, to jest sprzed powstania pozwanej spółki. W KWK (...) w K. wobec pracowników zastosowanie ma porozumienie z 20 grudnia 2004r.; natomiast w stosunku do pracowników, którzy nabyli prawo do emerytury po dniu 1 sierpnia 2014r. brak jest jakichkolwiek regulacji prawnych, w tym normujących uprawnienia do bezpłatnego węgla. Pełnomocnik pozwanej wyjaśniła, że pracownikom KWK (...) w K., którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 2 sierpnia do 31 grudnia 2014r. wypłacono ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla. Pozwana nie była świadoma, że wobec tych osób nie stosuje się porozumienia z 20 grudnia 2004r. Pozwana ze spraw sądowych, w tym ze sprawy apelacyjnej zawisłej przed Sądem Okręgowym w Gliwicach (sygn. akt.

VIII Pa 144/16) powzięła wiedzę, że wobec byłych pracowników KWK (...) w K. nie stosuje się porozumienia z 20 grudnia 2004r. Pełnomocnik pozwanej dodała, że na podstawie jednorazowej uchwały zarządu z maja 2014r. zdecydowano o wypłacie emerytom i rencistom (byłym pracownikom zakładów należących do pozwanej) ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za rok 2014

w październiku 2014r. Uchwała stanowiła regulację prawną w zakresie uprawnienia do deputatu węglowego dla emerytów (rencistów), która nie utraciła bytu wskutek zawartego porozumienia lub dokonanego wypowiedzenia, bowiem była aktem zarządu pozwanej regulującym prawo do deputatu na dany rok.

Uchwałą zarządu pozwanej z 30 września 2014r., pozwana odstąpiła od wypłaty deputatu węglowego dla emerytów i rencistów w roku 2015. Należy zauważyć, że uchwała nie pozbawiała emerytów (rencistów) uprawnienia do bezpłatnego węgla na stałe,

a jedynie zawieszala to uprawnienie w roku 2015. Istotne jest to, że uchwała mogła odnieść skutek prawny w tych jednostkach organizacyjnych wchodzących w skład pozwanej, w których obowiązywały regulacje przyznające emerytom (rencistom) prawo do deputatu węglowego. W KWK (...) w K. nie obowiązywały regulacje, które przyznawałyby prawo do deputatu węglowego byłym pracownikom, którzy nabyli prawo do emerytury (renty) po dniu 1 sierpnia 2014r.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że nie zostały spełnione łącznie wszystkie przesłanki nabycia rekompensaty, o których stanowi art. 2 ust. 1) lit. a) ustawy. Powód, uzyskując status emeryta, nie posiadał uprawnienia do bezpłatnego węgla na podstawie regulacji (np. układu zbiorowego pracy, porozumienia, innej regulacji), która utraciła moc na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń. Powód jako emeryt otrzymał ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za rok 2014 na podstawie jednostronnej i autonomicznej decyzji zarządu. Pozwana miała prawo przyznać swoim byłym pracownikom prawo do deputatu węglowego i ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za rok 2014, bowiem pracodawca ma uprawnienie do korzystniejszego uregulowania świadczeń niż wynikającego z przepisów prawa pracy – art. 18 § 2 k.p. a contrario. Nie można jednak twierdzić, że jest to inna regulacja obowiązująca w przedsiębiorstwie górniczym, która utraciła moc przed dniem

24 października 2017r. (dzień następujący po dniu wejścia w życie ustawy), na skutek „zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń”. Wypłata dokonana powodowi

z tytułu ekwiwalentu za deputat węglowy za rok 2014, kiedy nabył oni już status emeryta, była dokonana na podstawie jednostronnej i jednorazowej decyzji zarządu pozwanej. Nie skutkowało to powstaniem roszczenia powoda o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego z tytułu deputatu węglowego emeryckiego za kolejne lata. Zatem nie była to regulacja, która wymagała wypowiedzenia lub porozumienia celem odstąpienia od jej stosowania – jak wymaga tego przepis art. 2 lit. a) ustawy.

Na marginesie należy wskazać, że nie można zgodzić się z twierdzeniem Sądu Rejonowego, że uchwała zarządu pozwanej o odstąpieniu od wypłaty deputatu węglowego dla emerytów i rencistów w roku 2015 obejmowała także zakład – KWK (...) w K.. Uchwała ta nie mogła dotyczyć zakładu, w którym nie obowiązywała regulacja uprawniająca emerytów i rencistów do bezpłatnego węgla w roku 2015.

Skoro powód nie spełniał przesłanek, o których stanowi art. 2 ust. 1 lit. a) ustawy, to na mocy art. 386 § 1 k.p.c. należało zmienić zaskarżony wyrok w całości i oddalić powództwo.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd uznał, że skomplikowany prawny charakter sprawy przemawia za przyjęciem, iż w sprawie zachodzą szczególne okoliczności sprzeciwiające się obciążeniem powoda kosztami procesu.

(-) sędzia del. Magdalena Kimel (-) sędzia Teresa Kalinka (spr.) (-) sędzia Grażyna Łazowska

Zdanie odrębne

sędzi SO Grażyny Łazowskiej

do wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 3 października 2019 r., sygn. akt VIII Pa 57/19

Na podstawie art. 324 §2 kpc zgłaszam zdanie odrębne do wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 4 lipca 2019r. w sprawie o sygn. VIII Pa 57/19, ponieważ uważam, że powód jest osobą uprawnioną do świadczenia rekompensacyjnego w świetle uregulowań ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r.1971) i podzielam w tym zakresie stanowisko Sądu pierwszej instancji.

Po myśli art. 2 ust. 1 lit.a ww. ustawy osoba uprawniona do świadczenia rekompensacyjnego to emeryt, mający ustalone prawo do emerytury i pobierający to świadczenie, uprawniony w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

W mojej ocenie powód spełnia wszystkie wyżej wymienione przesłanki, a zatem słusznie Sąd pierwszej instancji przyznał mu prawo do świadczenia rekompensacyjnego.

Z ustaleń faktycznych w sprawie wynika, że powód był pracownikiem (...) SA w K. od 4 listopada 1987r. do 31 lipca 2014r., a świadczył pracę w KWK (...) w K.. W (...) SA obowiązywało Porozumienie zawarte w dniu 20 grudnia 2004r. pomiędzy zakładem pracy a organizacjami związków zawodowych, na mocy którego byli pracownicy, których stosunek pracy ustał w związku z nabyciem prawa do emerytury, posiadali prawo do bezpłatnego węgla (tzw. deputat węglowy) w naturze lub w ekwiwalencie pieniężnym. Z dniem 1 sierpnia 2014r. pracodawcą powoda została pozwana w związku z nabyciem KWK (...) od (...) SA.

Stosunek pracy powoda został rozwiązany w dniu 12 grudnia 2014r. w związku z przejściem na emeryturę, którą od tej daty pobierał.

Za okres od 12 do 31 grudnia 2014r. pozwana wypłaciła powodowi ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla. Bezspornym w sprawie jest, że pozwana zrealizowała emerycki deputat węglowy za 2014r. wobec wszystkich pracowników KWK (...), którzy po 1 sierpnia 2014r przeszli na emeryturę, przy czym faktyczna wypłata ekwiwalentu pieniężnego miała miejsce w 2014 albo 2015r.

Obecnie w skład pozwanej wchodzi kopalnie węgla kamiennego: B.-Z.-J., B., K.-S. i P.. U pozwanej nie było żadnych wewnętrznych jednolitych przepisów dotyczących zasad wypłaty świadczeń dla emerytów, lecz były one realizowane w oparciu o regulacje obowiązujące w poszczególnych kopalniach. Na ich podstawie pozwana wypłacała wszystkim swoim emerytom świadczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla do 2014r.

Bezspornym w sprawie jest, że pozwana nie była zobowiązana do wypłaty powodowi jako emerytowi deputatu węglowego na podstawie Porozumienia z 20 grudnia 2004r., bowiem jego regulacje miały zastosowanie tylko do przejętych pracowników a nie emerytów.

Jednakże pozwana wypłaciła wszystkim przejętym pracownikom KWK (...), w tym powodowi, ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy za miesiące 2014r, w których pracownicy uzyskali status emeryta. Mając na uwadze, że w dokumentacji dotyczącej wypłaty tego świadczenia pozwana powoływała się na Porozumienie z 20 grudnia 2004r. twierdząc, że pozwana dobrowolnie zobowiązała się do realizacji deputatu węglowego dla emerytów KWK (...) w zakresie przewidzianym w tym Porozumieniu.

Przyjęcie przez pozwaną tego zobowiązania i faktyczna jego realizacja, w mojej ocenie oznacza, że powód spełnia przesłankę „osoby uprawnionej” w rozumieniu art. 2 ust.1 lit.a bowiem jego prawo do bezpłatnego węgla wynika z „innych regulacji”, o których mowa w tym przepisie. Istotnym w sprawie jest, że pozwana w toku postępowania nie neguje uprawnień powoda jako emeryta do deputatu węglowego za 2014r., a odmowę wypłaty mu świadczenia rekompensacyjnego uzasadnia tylko tym, że ekwiwalent pieniężny za emerycki węgiel został mu wypłacony w 2015, a nie 2014r. Podkreślenia wymaga, że na takiej samej podstawie – czyli, jednostronnego zobowiązania - pozwana wypłacała ekwiwalent z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 2014r. emerytom pozostałych kopalń wchodzących w jej skład, bowiem jak to wskazano w uzasadnieniu ocenianego wyroku, nie było u niej żadnej jednolitej regulacji normującej uprawnienia emerytów i respektowane były wewnętrzne przepisy obowiązujące w poszczególnych przejmowanych kopalniach.

Pozwana w odpowiedzi na pozew pisze : Zarząd wyszedł z założenia, że zakresie węgla deputatowego dla emerytów i rencistów w (...) Spółce (...) nie obowiązują żadne układy i porozumienia zbiorowe, więc możliwe było podjęcie uchwały w tym temacie („odstąpienia od wypłaty węgla deputatowego), a więc czynność jednostronna”. Emeryci z pozostałych kopalń otrzymali świadczenie rekompensacyjne, o czym pozwana informuje na swojej stronie internetowej. W mojej ocenie, sytuacja powoda nie różni się od sytuacji emerytów z pozostałych kopalń pozwanej.

Wszelkie wydatki w spółce akcyjnej, w tym w szczególności należącej do Skarbu Państwa, jaką jest pozwana, muszą mieć swoją podstawę prawną, a zatem nie mogą zaakceptować stanowiska, że pozwana wypłacała emerytom z KWK (...) ekwiwalent za bezpłatny węgiel za 2014r. bez podstawy prawnej. Nie można podzielić stanowiska, że powodowi wypłacono deputat węglowy za 2014r. na podstawie uznaniowej decyzji zarządu. Jego przyjęcie oznaczałoby, że pozwana miała środki finansowe na ponoszenie dodatkowych i nieobowiązkowych świadczeń dla byłych pracowników, a przecież właśnie pogarszająca się sytuacja skutkowałą likwidacją prawa emerytów i rencistów do węgla deputatowego.

Wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach, sygn.akt VIII Pa 144/16, na który powołuje się pozwana został wydany w dniu 9 lutego 2017r. i dotyczył prawa do ekwiwalentu za 2015r., kiedy to bezspornie emeryci nie mieli prawa deputatu węglowego. Stanowisko pozwanej, że powód nie jest uprawniony do świadczenia rekompensacyjnego pozostaje też w sprzeczności z informacjami podawanymi przez nią na własnej stronie internetowej, gdzie w październiku 2017r. wskazywała, że emeryci KWK (...) winni składać wnioski o świadczenie rekompensacyjne w dyrekcji tej kopalni. Potwierdza to wniosek, że uprawnienie emerytów KWK (...) do deputatu węglowego w 2014r. nie było kwestionowane przez pozwaną, a w żaden sposób nie można uznać, że wypłata tego świadczenia nastąpiła na skutek niewiedzy czy błędu pozwanej.

Odnośnie argumentacji zaprezentowanej w uzasadnieniu ocenianego wyroku, wskazuję, że protokół rozprawy w sprawie VIII Pa 15/19 nie został dopuszczony w rozpoznawanej sprawie jako dowód, a zatem nie może być podstawą wydanego w sprawie rozstrzygnięcia.

Uchwała zarządu pozwanej z 30 września 2014r., o odstąpieniu od wypłaty emerytom deputatu węglowego, moim zdaniem, jak najbardziej dotyczy również emerytów KWK (...), bowiem na tej podstawie pozwana zaprzestała wypłaty deputatu węglowego wszystkim swoim emerytom w 2015r. Przypomnieć należy, że odmowa wypłaty ekwiwalentu z

tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla w stosunku do wszystkich emerytów, w tym z KWK (...), była spowodowana trudną sytuacją finansową pozwanej, a nie tym, że emeryci z tej kopalni nie byli uprawnieni do tego świadczenia. W pełni uzasadnionym jest zatem twierdzenie, że gdyby nie trudna sytuacja finansowa pozwanej, deputat węglowy dla emerytów KWK (...) byłby nadal realizowany, a zatem błędne jest stwierdzenie, że uprawnienie do tego świadczenia w 2014r. było wynikiem jednorazowej decyzji pozwanej.

Nie zgadzam się również ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że okoliczność iż uchwała zarządu pozwanej z 30 września 2014r. dotyczy deputatu węglowego za 2015r. świadczy o tym, że nie nastąpiła trwała utrata prawa do tego świadczenia, czego wymaga art. 2 ust.1 lit a ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Argument ten ma przemawiać za tym, że powód również z tej przyczyny nie spełnia przesłanek tej ustawy – bowiem nie doszło do utraty mocy regulacji uprawniających do bezpłatnego węgla wskutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Nie można pominąć faktu, że zarząd pozwanej podjął w dniu 14.09.2015r. kolejną uchwałę, na mocy której odstąpił o wypłaty węgla deputatowego emerytom i rencistom począwszy od 2016r. Podobnie jak poprzednia uchwała, dotyczyła ona emerytów i rencistów z wszystkich kopalń pozwanej. W konsekwencji, doszło do trwałej utraty prawa emerytów i rencistów pozwanej do bezpłatnego węgla i chociaż nie nastąpiło to ani w drodze „porozumienia” ani „wypowiedzenia”, nie stanowiło dla pozwanej przeszkody w wypłacie w grudniu 2017r. 35 382 świadczeń rekompensacyjnych uprawnionym osobom. (komunikat na stronie internetowej pozwanej).

Z tych wszystkich względów, mając również na uwadze cel ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, stoję na stanowisku, że powód jest uprawniony do przewidzianego w ustawie świadczenia rekompensacyjnego, wobec czego apelacja winna podlegać oddaleniu.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska